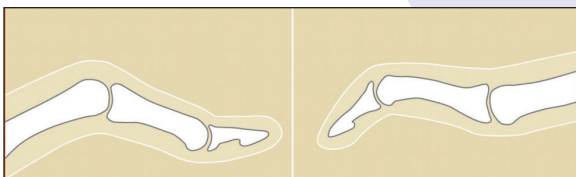

Sormien vammat ja epämuodostumat aiheuttavat kipua, rajoittavat sormen liikerataa ja haittaavat siten käden toimintaa. Yleisimmät sormen virheasennot:

- ▶ ns. **“vasarasormi”** (englanniksi *“mallet finger”*) — loukkaantuneen sormen viimeisen nikaman ojennuksesta vastaava ojentajajänne on vaurioitunut. Sormen viimeisen nikaman ylin nivel kääntyy kohti kämmentä, eikä viimeinen nikama ojennu kokonaan (katso kuva 1);
- ▶ ns. **“napinläpi”** — **virheasennossa** (*“boutonnière”*) sormi taipuu keskimmäisestä nivelestä ja ojennettaessa sormenpään viimeisestä nivelestä (ks. kuva 2);
- ▶ ns. **“joutsenkaula”** — virheasennossa (*“swan neck”*) sormi ojentuu liikaa keskimmäisestä nivelestä ja taivutettaessa sormenpään viimeisestä nivelestä (katso kuva 2).

Kuva 1. Ns. “vasarasormi” virheasento

Kuva 2. Ns. “napinläpi” (1) ja “joutsenkaula” (2) -virheasennot

ILMENEMINEN JA OIREET

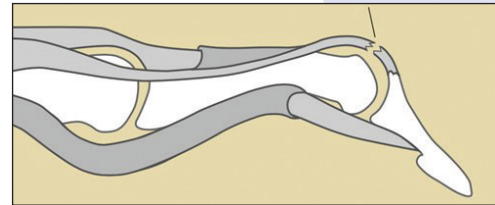
“Vasarasormi” on yleisempi miehillä (nuoremmat ja keskiikäiset) ja ilmenee yleensä hallitsevan käden pikkusormessa, nimettömässä tai keskisormessa. “Vasarasormi” on yleinen myös urheilijoilla (esim. koripalloilijoilla).

“Joutsenkaula” ja “napinläpi”-virheasentoja voi olla nivelreumaa (reuman aiheuttama niveltulehdus) sairastavilla henkilöillä. Syyinä voi olla loukkaantuminen tai joutsenkaula-virheasennon ollessa kyseessä kompensoiva nivelten liiallinen liikkuvuus.

SYYT

“Vasarasormen” yleisin syy on voimakas isku sormenpähän (esim. pallo) tai muu tilanne, jossa sormi taipuu voimakkaasti aiheuttaen sormen nopean ja huomattavan viimeisen nikaman taipumisen. Sormen viimeiseen nikamaan

kiinnittyvä ojentajajänne repeää kiinnityskohdasta (ks. kuva 3). Pelkkä jänne voi revetä tai myös palanen luuta voi irrota yhdessä jänteen kanssa. Toinen yleinen syy on terävän esineen aiheuttama ojentajajänteen vaurio. Viimeksi mainittu on harvinaisempi.

Kuva 3. “Vasarasormen” vaurioituminen

Loukkaantumisen aiheuttamassa **“joutsenkaula”-virheasennossa** keskimmäisen nivelen kämmenten puoleinen poikkeuksellisen kestävä nivelpussin osa voi olla vaurioitunut (volaarilevy), mikä estää sormen keskimmäisen nivelen yliojennuksen. Myös sormen ylimmän ojentajajänteen vahingoittuminen voi johtaa tällaiseen virheasentoon. “Joutsenkaula” voi kehittyä pidemmällä aikavälillä myös vasarasormena tunnetun virheasennon vaikutuksesta.

Loukkaantumisen aiheuttamassa **“napinläpi”-virheasennossa** sormen keskimmäiseen nikamaan kiinnittyvä ojentajajänteen osa on vaurioitunut (suora isku, haava).

“Joutsenkaula” ja “napinläpi”-virheasennot voivat johtua myös **nivelreumasta**, joka vahingoittaa niveliä, jänteitä ja lihaksia.

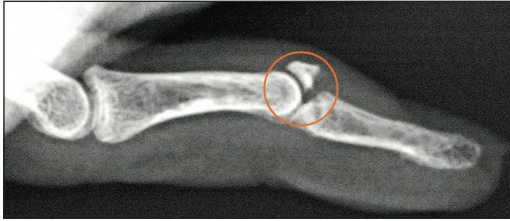
OIREET

Sormivammojen yleiset oireet ovat:

- ▶ Näkyvät sormen virheasennot;
- ▶ Sormien nivelten kipua ja turvotus;
- ▶ “Joutsenkaulassa” sormen keskimmäinen nivel voi jumittua tai “napsahdella”;
- ▶ “Nuppineula”-virheasennossa sormen keskimmäinen nivel ei ojennu tai ojentuminen on rajoittunutta. “Vasarasormessa” sama tapahtuu sormen ylimmässä nivelessä.

DIAGNOSOINTI JA TUTKIMUKSET

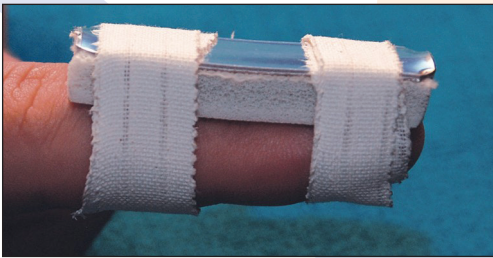
Sormien virheasennot voidaan yleensä diagnosoida sormia katselemalla ja testaamalla sormien liikkuvuus. Yleensä tarvitaan myös **röntgentutkimus** sormen nivelten kunnon arvioimiseksi ja mahdollisen murtuman poissulkemiseksi.

Kuva 4. "Vasarasormen" vamma ja murtuma

HOITO

Sormien virheasentojen ei-kirurginen hoito tarkoittaa käytännössä erilaisia lastoituksia. Esimerkiksi "vasarasormen" (jos luunmurtuma tai sormen ylimmän nivelen nyrjähdys on suljettu pois) hoitoon riittää yleensä sormenpään tai viimeisen nikaman **lastoitus** 6–8 viikoksi, ja sitä seuraava sormen liikkuvuuden asteittainen palauttaminen.

Kuva 5. "Vasarasormen" hoidossa käytettävä lastoitus

Myös muita sormen virheasentoja voidaan tietyissä tapauksissa korjata lastoittamalla. Ehdottoman tärkeää on myös **fysioterapia** sormen liikkuvuuden palauttamiseksi. Sormen nivelten kipua ja turvotusta voidaan hoitaa suun kautta nautittavilla tai paikallisilla tulehduskipulääkkeillä (ns. NSAID-lääkkeet eli ibuprofeeni, diklofenaakkivoide jne.). Nivelreumapotilaiden perussairausten hoito on tärkeää.

LEIKKAUSHOITO

Jos ei-kirurginen hoito ei anna odotettuja tuloksia, leikkaushoitoa on harkittava. Erilaisia leikkausmenetelmiä on useita, ja sopiva menetelmä valitaan virheasennon ja sen vaikeusasteen mukaan. Lievissä tapauksissa toivottu tulos voidaan saavuttaa korjaamalla, muokkaamalla tai irrottamalla pehmeitä kudoksia (iho, jänteet, nivelsiteet). Jos sormen nivel on vaurioitunut tai kyseessä on nivelen jäykkyys, nivel voidaan jäykistää (artrodeesi) tai asentaa proteesi (tekonivel).

Leikkauksen jälkeen käytetään erilaisia lastoituksia, joiden käyttöaika riippuu käytetystä leikkausmenetelmästä. Toisinaan nivelet on kiinnitettävä

paikoilleen piikeillä, jos pehmeitä kudoksia (iho, jänteet, nivelsiteet) on leikattu. Fysioterapia on ehdottoman tärkeää hyvien tulosten saavuttamisessa.

RISKIT JA MAHDOLLISET HAITTAVAIKUTUKSET

Yleisimmät sormien virheasentojen leikkauksien haittavaikutukset ovat:

- ▶ virheasennon puutteellinen korjautuminen;
- ▶ virheasennon uusiutuminen;
- ▶ sormen nivelten jäykkyys;
- ▶ krooninen kipu;
- ▶ tulehdus.

TOIPUMINEN

Ei-kirurgisessa hoidossa toipumisaika on verrattain pitkä. "Vasarasormi" voi parantua noin 6 kuukauden kuluessa. Ojennus voi jäädä jossain määrin puutteelliseksi, mutta se ei kuitenkaan haittaa käden toimintaa. Vaurioituneen nivelen kipu ja turvotus häviävät yleensä 2–4 kuukaudessa.

Kroonisten nivelsairauksien (esimerkiksi nivelreuma) aiheuttamia virheasentoja hoidettaessa tavoitteena on sairauden etenemisen pysäyttäminen ja tyydyttävä käden toiminnan palauttaminen.

Toipumisaika riippuu potilaan kunnosta, iästä ja sairauden vaikeusasteesta. Haava paranee yleensä 10–12 päivässä.

Yksityiskohtaisempi hoito leikkauksen jälkeen määritellään virheasennon ja käytetyn leikkausmenetelmän perusteella. Fysioterapia on ehdottoman tärkeää parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Ortopedia Arstid AS on vuonna 2005 perustettu yksityissairaala, joka tarjoaa korkeatasoista avohoitoa ja kirurgisia toimenpiteitä ortopedian alalla. Tarjoamme palveluja sekä Viron sairauskassassa vakuutetuille henkilöille että itse hoitonsa maksaville potilaille ja niille, joilla on yksityinen sairausvakuutus.

ORTOPEEDIA ARSTID AS

Paldiski mnt. 68a, 10617 Tallinna, puh +372 606 7747
orto@ortopeediaarstid.ee, www.ortopeediaarstid.ee